

List Saveza lovačkih društava Tuzlanskog kantona

Lovac

Broj 86

Tuzla, juni/lipanj 2020.

Cijena 1,00 KM

Dobar pogled na srndaća

Lovac

List Saveza lovačkih društava
Tuzlanskog kantona

Izlazi tromjesečno

Izdavač:
Upravni odbor Saveza lovačkih društava
Tuzlanskog kantona

Za izdavača:
Mensur Alić,
predsjednik UO SLD TK

Redakcija lista "Lovac":
Enver Kurtić (Kalesija)
Salih Terzić (Tuzla)
Damir Abdulahović (Banovići)
Nusret Kamenjaković (Zivinice)
Ismet Memić (Sapna)
Samed Mehmedović (Srebrenik)
Miralem Džedović (Gradačac)
Hajrudin Imširović (Teočak)
Senad Selimbašić (Kladanj)
Faruk Huskanović (Gračanica)
Mujo Softić (Lukavac)
Almir Suljkanović (Doboj-Istok)
Faruk Mehanović (Čelić)

Glavni i odgovorni urednik:
Mensur Alić

Urednik i lektor:
Prof. Mirzet Ibrišimović

Stručni saradnik:
Selver Pirić

Fotoliti:
B Concept Sarajevo

Priprema i štampa:
"Mikroštampa" Tuzla

Za štampariju:
Šaban Cipurković

Adresa redakcije "Lovac"
Tuzla, Džindić mahala 13.
Tel./fax: 035/258-004
Web site: www.lovac.tk.com
E-mail: info@lovactk.com

Račun kod Tuzlanske banke d.d. Tuzla
132-100-03092192-27

Na osnovu mišljenja Ministarstva
za obrazovanje, nauku, kulturu, sport
i informisanje Vlade TK broj
10/1-452-25-2/98 od 28. 08. 1998. god.,
list "Lovac" oslobođen je dijela
poreza na promet

Lovački bonton

Lov je zahvaljujući ponašanju lovaca postao sinonim za plemenit odnos prema prirodi i divljači

Poštovanje lovačke tradicije, etičkih i civilizacijskih načela, afirmiranje ekološke etike, omogućilo je da lov danas bude sport i rekreacija, zabava i odmor, uživanje u prirodi, a ne prevashodno odstrjel divljači radi mesa ili postizanja rekorda u jačini trofeja i zadovoljavanje primitivnih strasti. Lov je zahvaljujući ponašanju lovaca postao sinonim za plemenit odnos prema prirodi i divljači. Poštovanje prirode i divljači je temelj lovačke tradicije. I kada ih obuzme lovačka strast, današnji lovci ne zaboravljaju da divljač nije samo meta koja se promatra kao meso ili trofej. Divljač je dio prirode koji lovac duboko poštuje i cijeni. Svoju ljubav prema prirodi i divljači lovci iskazuju brigom za održavanjem biološke raznovrsnosti i bioravnoteže u lovištima, kao i stručnim radom na uzgoju, čuvanju, prehrani i prihrani divljači u njihovom staništu, posebno kada su staništa ugrožena vremenskim nepogodama ili prirodnim katastrofama. Oduvijek su lovci bili finih manira i isticali se posebnim ritualima i vođenjem brige o svom ugledu. Temelj lovačke etike, ali i najosjetljiviji dio lovačkog života, jeste lovačko ponašanje i poštivanje pravila, kako pisanih tako i nepisanih. Po tome su se lovci oduvijek razlikovali od drugih ljubitelja i čuvara prirode. Zlurade su primjedbe o lovačkom hedonizmu i neumjerenosti u jelu i piću, ili optužbama da lovci istrebljuju divljač, bez volje da razumiju da je cilj probirnog lova da se popravi prenamnožena i kvalitativno loša populacija divljači. Temelj selektivnog, tj. uzgojnog, sanitarnog i redukcionog odstrjela je u reguliranju brojnosti populacije i njene strukture, i u eliminiranju bolesnih i slabih grla jer nemaju najbolje nasljedne osobine. To će obezbjediti da se razmnožavaju samo najjače, najkvalitetnije i najperspektivnije jedinke. I u tome se ogleda visok stupanj humanosti lovaca, ali i socijaliziranosti kroz prijateljski odnos prema svojim lovačkim kolegama i drugim ljudima. Lovci često vrše pošumljavanje i nikad ne ostavljaju smeće u prirodi, a svake godine u svom lovištu sami čiste bačeni otpad s „divljih deponija“ o svom trošku, a kada se kreću oranicama pod usjevima nastoje da ne oštete vlasnike ni za jednu vlat pšenice ili klip kukuruza.

Neki od primjera, koji potvrđuju odnos poštivanja lovca i prirode su lovačka pravila poput odavanje počasti odstrijeljenoj divljači na kraju svakog lova ili načina prevoza odstrijeljene divljači - glavom uvijek prema naprijed u smjeru kretanja. O plemenitosti lovaca govori i upućivanje „samilosnog hica“ kako se ranjena divljač ne bi nepotrebno mučila. Jedno od najvažnijih simbola lova, lovstva i lovaca jeste zelena grančica koja simbolizira vezu lovca-čovjeka sa prirodom. Tom grančicom lovac dotakne ranu odstrijeljene divljači te je potom postavi na desnu stranu svog šešira što označava pošteno i pravilno stečen trofej. Lov treba da predstavlja malu svečanost koju lovac iskazuje i nošenjem zelene lovačke uniforme. Puno je još pravila lovačkog reda i bontona koji doprinose užitku u lovu i druženju. Većina pravila o tome kakav lovac treba biti i kako se treba ponašati nije napisana, nego je skup pravila i običaja koji se usmeno prenose s jedne na drugu generaciju lovaca i nisu obvezujuća. Međutim, njihovo bespogovorno poštivanje od davnina do danas ni jedan lovac ne dovodi u pitanje, jer pravila su to koja čine lov još većim užitkom. Naravno, jednako je važno poznavati važeće lovačke zakonske propise koji su obvezujući i koji određuju način kako je lovac i korisnik lovišta dužan gospodariti sa lovištem i sa divljači. Njegova obaveza i pravo da regulira brojno stanje divljači, odnosno da odstrjeljuje divljač samo na način i u vrijeme koji su dopušteni zakonskom odredbom. Naravno, propisana su i razdoblja zabrane lova, tzv. lovostaj prema vrstama divljači, ovisno o njihovim biološkim svojstvima, kao što je brojno stanje, uzgojna vrijednost, dinamika rasta trofeja divljači, migracije divljači i proces razmnožavanja.

Lov je u BiH uvijek bio više od samog odstrjela jer je u lovu isprepletena ljubav, poštovanje i briga prema prirodi i divljači, zatim užitak druženja u prirodi, želja za nadmetanjem sa sobom, drugima i naravno sa divljači. Sve to uključuje puno odricanja, strpljenja, upornosti i znanja, a tek na kraju je odstrjel, a i to ne uvijek i u svakom odlasku u prirodu s puškom.

T.P.

Upravni odbor SLD TK

U prostorijama restorana Panonski lovac, 15. maja 2020. godine, održana je 116. sjednica Upravnog odbora SLD TK, kojom je predsjedavao Mensur Alić - predsjednik SLD TK i na kojoj su članovi Upravnog odbora, u okviru 12 tačaka dnevnog reda, razmatrali Izvještaj o radu UO SLD TK za 2019. godinu, Plan rada i aktivnosti SLD TK za 2020. godinu, Izvještaj o finansijskom poslovanju SLD TK za 2019., Plan o finansijskom poslovanju SLD TK za 2020. godinu, kao i izvještaje o radu organa Saveza za 2019. i planove rada za 2020. godinu. Operativni kalendar aktivnosti u lovištima TK za lovnu 2020./21. godinu je usvojen na prethodnoj sjednici UO, koja je održana telefonski zbog uvedenih restriktivnih mjera uslovljenih pandemijom Koronavirusa. U skladu s Pravilnikom o priznanjima i odlikovanjima za rad na unapređenju lovstva u Tuzlanskom kantonu, u svrhu zasluga i u cilju stimuliranja razvoja i afirmiranja lovstva i drugih aktivnosti koje su od općeg interesa za lovstvo, na prijedlog članica Saveza i Komisije za priznanja i odlikovanja, Upravni odbor je donio odluke da se u okviru lovačkih društava dodijele lovačka priznanja i odlikovanja:

LD „Vjetrenik-Šibošnica“ ČELIĆ

Lovačka bronzana značka: Ahmetović Mehmed, Šadić Muriz, Bešić Mensur, Mešić Senad, Salkić Ahmet, Hadžić Atif, Livadić Jusuf, Rikić Cvijan i Mujkić Salih.

Lovačka srebrna značka: Salkić Nusret i Latifović Senahid.

Lovačka zlatna značka: Imširović Mirzet

Lovačka plaketa: Mrkaljević Muhamed

LD „Teočak“ TEOČAK

Lovačka bronzana značka: Mujić Hajrudin, Kurtić Muhamed, Mujčinović Mirsad, Salkanović Zejnil, Mustafić Amir, Murtić Sadija, Muminović Refik i Husić Ramiz.

Lovačka srebrna značka: Nakičević Irfan, Mujčinović Mensur i Mumbašić Senad.

Lovačka zlatna značka: Horić Vejsil.

Lovačka diploma počasnog člana: Mujčinović Ševket, Mujčinović Enes, Bešić Ejub, Đedović Adil, Avdić Rešid, Nakičević Sadik i Husić Sejdalija.

LD „Sokolina“ KLADANJ

Lovačka plaketa: „RAMEX“ d.o.o. Kladanj, „T.S.E.“ d.o.o. Stupari-Kladanj, „NEZEMIMU“ i „VEAD TRANS“ d.o.o. Kladanj, „RIPČE-TRANS“ Srebrenik, „ADSA“ d.o.o. Sapna, Vejzović Ramiz, Mušić Senad Šumar i „ES-PETROL“ d.o.o. Kladanj.

LD „Svatovac“ LUKAVAC

Lovačka bronzana značka: Tufekčić Edin, Tufekčić Nermin, Mašić Orhan, Muhić Kadir, Biščić Senad, Kadrić Muhidin, Kadrić Ifet, Gazetić Almir, Šiljegović Muharem, Jusufović Edin, Selimović Elvir, Husejinović Adem, Ahmetović Edin, Delmanović Alvin, Osmanović Rasim, Kurahović Nermin, Karić Muris, Mujić Bekrija, Dugonjić Enir, Dugonjić Haris, Lazić Sreten, Cvijanović Radomir, Kasumović Enmir, Sultanić Osman, Sultanić Ševal, Nukić Emin, Ribić Nedžad, Halilović Ismet, Vehabović Esad, Bandić Čazim, Mujagić Edin, Nikić Zoran, Alić Hasan, Nukić Haso, Kovačević Senaid, Semić Edin, Karić Samir, Karić Mustafa, Hanić Sead, Hanić Fikret, Merdanović Dino, Tagić Senad i Jašić Muhamed

Lovačka srebrna značka: Jašić Meho, Bleković Almir, Čeliković Mirza, Hodžić Edin, Saletović Enes, Vehabović Fuad, Vehabović Aziz, Salkić Edin, Lukavačkić Hadžaga, Suljić Fuad, Softić Samir, Kurahović Mirsad, Bijelić Nuraga, Bačić Šekib, Tripić Dragan, Petković Goran, Nikić Milutin, Osmić Mustafa, Mujić Vahidin, Nukić Nusmir, Muharemović Enes, Kuduzović Fikret, Hodžić Fadil, Mujaković Nedžad, Mujagić Ahmet, Tošić Radenko, Smajić Rašid, Ahmetović Sulejman, Džaferović Nadija, Imamović Omer i Kišić Mehmed.

Lovačka zlatna značka: Semić Esad, Džibrić Emin, Vehabović Husnija, Vehabović Fuad, Salkić Adem, Morenjačkić Enes, Hodžić Zijad, Ibrakić Kadro, Husić Mehmed, Garagić Jasmin, Husić Rusmir, Hankić Mirsad, Štilić Jasmin, Bečić Džemal, Vehabović Enes, Arnaut Damir, Ibrišimović Rasim, Imširović Zaim, Softić Sead, Fajić Zijad, Habul Mensur, Mandalinić Dragan, Ivanović Zoran, Mujagić Enes, Hanić Enver, Hanić Enes i Mešanović Adem.

Lovačka diploma počasnog člana: Saletović Čazim, Kadribašić Šemso, Šiljegović Dževad, Ibrić Mulaga, Salibašić Džemo, Osmanović Osman, Selimović Dževad, Bečić Ismet, Softić Alen, Aljukić Husejn, Halilović Osman, Kasumović Fahrudin, Nukić Senaid, Murgić Azem, Kišić Jasmin, Kuduzović Ismet, Djedović Derviš, Bajrić Elmir, Smajić Ahmo, Hanić Suad, Gazetić Feho, Kovačević Husejn, Imširović Nuraga, Hrnjić Salih, Dugonjić Lutvo, Tripunović Bogdan, Cvijanović Radenko, Fajić Ekrem, Beganović Zahir, Pejić Perica, Bajrić Zijad, Tripunović Dragan, Karić Alija, Bektić Muhidin, Bektić Rasim, Ibrišimović Abdulgafar i Omerčić Čamil.

Selver Pirić
Sekretar SLD TK

Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o oružju i municiji

Na prijedlog SLD TK i MUP-a TK, a na osnovu njihovog nedavnog dogovora temeljenog na ukazanoj potrebi na terenu, Skupština TK, 14. maja 2020. godine, donijela je Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o oružju i municiji, kojim se otklanjaju poteškoće prilikom zamjene oružanih listova. Ovim se **OBAVJEŠTAVAJU** svi lovci, članovi SLD TK, koji imaju oružane listove izdate od MUP-a TK, a kojima je istekao rok važenja, da zahtjev za isti mogu podnijeti MUP-u TK u roku od 90 dana donošenja pomenutog važećeg Zakona, čiji član 3. tretira ovu aktuelnu problematiku i glasi:

„Osobe koje u trenutku stupanja na snagu ovog Zakona imaju oružni list za držanje i nošenje oružja, izdat od nadležnog organa u Bosni i Hercegovini, u skladu sa Zakonom o nabavljanju, držanju i nošenju oružja i municije („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 11/08., 14/09., 4/10., 11/11. i 17/13.), a čiji rok važenja je istekao, mogu podnijeti zahtjev za izdavanje oružnog lista sukladno ovom Zakonu, najkasnije u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.“

Selver Pirić
Sekretar SLD TK

Počela sezona gljiva

Gljive su antivirusne, antikancerogene i bogate vitaminima

Šuma je direktno mjesto djelovanja lovca, a šuma pruža i mnoga druga zadovoljstva, jedno od njih je gljivarenje. Mikologija, nauka koja izučava gljive, ponudila je i snabdjela početnike-ljubitelje gljiva i prirode stručnom literaturom o gljivama i gljivarstvu, uključujući i njihova genetička i biohemijska svojstva, taksonomiju, upotrebu kao lijekove, hranu i opasnosti koje dolaze od njih, poput trovanja ili infekcije. Gljive se razmnožavaju sporama pupljenjem i pomoću micelija, koje se nalaze u korjenu stručka a čine ga ćelije - hife.

Vodiči i udžbenici o gljivama tretiraju način života-vegetiranja, vrste gljiva, jestive, nejestive, otrovne, smrtno otrovne, gorke, mjesta i vrijeme početka izrastanja. Prije nego se odlučite brati i gljive, bilo u komercijalne svrhe ili za vlastitu upotrebu, nabavite sebi stručnu literaturu i naučite osnovne podatke o gljivama. Među

tim samoniklim gljivama mnoge su ljepotice, zavodnice koje nose u sebi smrtonosne otrove, čiji je otrov opasniji od zmija otrovnica, a neke, ne samo da su ukusne nego su i ljekovite. Gljive su zdrave i bogate aminokiselinama, kalcijem, magnezijem i drugim mineralnim tvarima, neke sadrže i vitamine B, C ili D. Zbog svojih ljekovitih svojstava gljive su nezaobilazne i u farmaceutskoj industriji, jer od ukupno proizvedenih antibiotika, antivirusnih i antikancerogenih tvari, na gljive otpada veliki postotak. Danas je neophodno i voditi bitku za očuvanje zdrave okoline, koja se pored industrijskog zagađenja, devastira sjećom šuma. Time se godinama zaustavlja prirodni suživot biljaka, životinja i gljiva.

Ako se nećete educirati i usvojiti osnovno znanje o carstvu gljiva, nemojte ih brati ili ih berite sa dobrim poznavaoce gljiva. A u šumu idite obavezno, ona nudi divlje jagode, kupine, borovnice i kisik... tu su i divlje životinje, ptice, izvori vode, ljekovito bilje. Hodanje po šumama i livadama je prava rekreacija, a ubiranje šumskih plodova i izvjesna korist. Pođimo u šume, čuvajmo ih od požara i nestručnog korištenja.

Jestive gljive mogu izazvati trovanje ako su pljesnive, jače crvljive, loše mirišu i gnjecave su, a naučite zdravlju i ako se drže u plastičnim vrećicama. Nije preporučljivo ubrane gljive prati, nego ih očistiti nožićem, ostrugati i očistiti četkicom. Jestive gljive imaju i dvojnike, koji mogu biti otrovni, gorki i smrtonosni. Poznavaoци tijela gljiva uočavaju razliku, a početnici-ljubitelji gljiva treba da beru mali broj poznatih jestivih gljiva, kao što su vrganj i bijela mliječnica, lisičarka, sunčanica, blagva, livadski šampinjon, bukovača, uostalom one koje preovladavaju u lovištima TK.

Fahrudin Gromić

Lovačko društvo „Jelen“ Gradačac

Divlje svinje nanose veliku štetu

Prema Izvještaju Stručne službe LD „Jelen“ Gradačac, o utvrđenom stanju i brojnosti divljih svinja u lovištu Gradašnica, koji je u aprilu 2020. godine dostavljen Federalnom i Kantonalnom ministarstvu za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo, a prethodno i SLD TK, „u lovištu Gradašnica, tokom protekle sezone, a i u proljeće ove godine, registrovan je znatno veći broj divljih svinja u odnosu na broj propisan Lovoprivrednom osnovom za lovište Gradašnica 2017.-2027.“

Divlje svinje nanose veliku štetu poljoprivrednim usjevima u ovom lovištu. U prostorije Društva dolaze vlasnici zemljišta-usijeva, kao i predstavnici mjesnih zajednica, traže odštetu za nanosenu štetu. Neki su podnijeli i tužbe, iako nisu ispunili obaveze o zaštiti zasijanih parcela. Društvo je 18. aprila donijelo Odluku o razgonjenju i istjerivanju divljači angažovanjem vlasnika usijeva. Naređeno je koordinatorima lovnih revira da sa predsjednicima sekcija, lovcima, lovočvarima, pod nadzorom glavnog lovnika, organizuju istjerivanje divljih svinja. Poslovi su obavljani i nastavljeni, poštujući Zakon o lovstvu i Operativni kalendar aktivnosti u lovištima. U namjeri

smanjenja broja divljih svinja, LD „Jelen“ je podnijelo Zahtjev uz obrazloženje Stručne komisije, za odobrenje većeg broja odstrjela divljih svinja u odnosu na odredbe Lovoprivredne osnove. Zahtjev je podnesen Kantonalnom ministarstvu, a ono je Društvo uputilo da se obrati resornom Federalnom ministarstvu. Predstavnici Društva su ispunili svoje obaveze u sprečavanju šteta od divljači ali, prema stanju vlastitih prihoda, nisu u mogućnosti isplaćivati odštetne zahtjeve za štete nanosene od divljači. Zato je Društvo, preko svoje Stručne službe, Zahtjev i obrazloženje uputilo svom Savezu, resornim ministarstvima Kantona i Federacije.

Fahrudin Gromić

Lovačko društvo „Jelen“ Gradačac

Provjera znanja lovačkih pripravnika

Društva, Polaganju je pristupilo 19 kandidata-pripravnika, od kojih je 16 uspješno položilo, čime su stekli pravo za punopravno članstvo u matičnim udruženjima.

Savjet za lovstvo SLD TK je razmatrao zapisnike i usmene izjave članova Komisije za polaganje lovačkog ispita i izrazio nezadovoljstvo stepenom pripremljenosti kandidata za polaganje lovačkog ispita u većini lovačkih organizacija, kako je izneseno u Izvještaju o radu Savjeta. Zato je u Plan rada Savjeta za 2020./21. godinu unesena obaveza izrade Programa, u skladu s Pravilnikom o polaganju lovačkog ispita, koji će odrediti teme koje je potrebno obraditi. Program će obavezati sva lovačka društva da održe obuke za lovce pripravnike, istakao je Seid Čorbić, predsjednik Savjeta.

Fahrudin Gromić

Lovačko društvo „Jelen“ Gradačac

Nova čeka i hranilica

Lovačko društvo „Jelen“ Gradačac, posebno Sekcija „Međida Srednja i Gornja“, svakim dolaskom iz Njemačke njihovog člana Baye Bosanca, odnosno Bajre Subašića, budu počašćeni nekim funkcionalnim ukrasom u lovištu. Uz pridržavanje mjera zaštite zbog virusa Korona, ovaj put je uspješno okončana akcija postavljanja visoke čeke i hranilice na lokalitetu Cage

Ago Durmišević

Lovačko društvo „Husić Mustafa Čektalo” Sapna

I pored Korone parcele zasijane, hranilice napunjene, čeke izgrađene

U vrijeme pandemije Koronavirusa, u otežanim uslovima djelovanja, lovci LD „HMC” Sapna su u lovištu Munjače zasijali nekoliko parcela sa žitaricama. Okvirno planskom programu, pored restriktivnih mjera kretanja, uspjeli su u potpunosti ispuniti zadatak zasijavši desetinu parcela žitaricama. U skladu s planskim aktivnostima lovci

su organizovano a i samoinicijativno bili aktivni na prihrani, uzgoju, razvoju, širenju i očuvanju divljači u lovištu, kao i u blagovremenom opskrbljivanju i postavljanju novih solila i uređenju izvorišta. U Grupi „Goduš”, samoinicijativno, na pragu osme decenije života, u rejonu Musin bun, lovci Ahmetović Alija i

Omerović Bego su sagradili lovački stol s nastrešnicom. U rejonu Čemerova, Omerović Hasib, u relativnom kratkom vremenu, sagradio je visoku lovačku čeknu, a zahvaljujući amidži Husi koji uvijek i rado iskazuje spremnost za bilo kakve aktivnosti. U Grupi „Vitnica I”, u izgradnji lovotehničkih objekata, Muminović Nihad se iskazao značajkim trudom u izgradnji lovačke nastrešnice i uređenju izvorišta u neposrednoj blizini nastrešnice. U svemu tome zdušno mu je pomogao Kahrmanović Enes, takođe jedan od onih koji se rado odazivaju na sve lovačke aktivnosti i druženja. Za materijalno-tehnička sredstva se pobrinuo lovac Kahrmanović Hazim, veliki ljubitelj lova, prirode i lovnih pasa. Ništa manje nije manjkalo radnog elana ni kod drugih članova LD „HMC” Sapna jer su se rado odazvali aktivnostima i maksimalno se iskazali u izgradnji lovnotehničkih i uzgojnih objekata u lovištu, uređenju izvorišta, opskrbi solila i stalnoj prihrani divljači. U lovištu je postavljeno nekoliko takozvanih hamur hranilica koje su od

velikog značaja za proljetni dolazak na svijet fazanskih pilića. Postavljanjem ovih hranilica i opskrbljivanjem koncentratom i hamurom postižu se značajni su rezultati u širenju i razmnožavanju fazanske divljači. Na lokalitetu Drijenovi podno Vrljaje, Omerović Asim i njegova dva sina Rasim i Rašid su izgradili čeknu, još jedan veoma lijep i funkcionalan lovnotehnički objekt koji će pružiti sigurnost u lovu i omogućiti osmatranje i praćenje divljači. I u Grupi „Vitnica III” je bilo radno. Pored redovnih aktivnosti iskazali su se na proljetnoj sjetvi, izgradnji lovačke nadstrešnice u rejonu Pećine, lokacija Strazba. Pored članova Grupe: Osmo

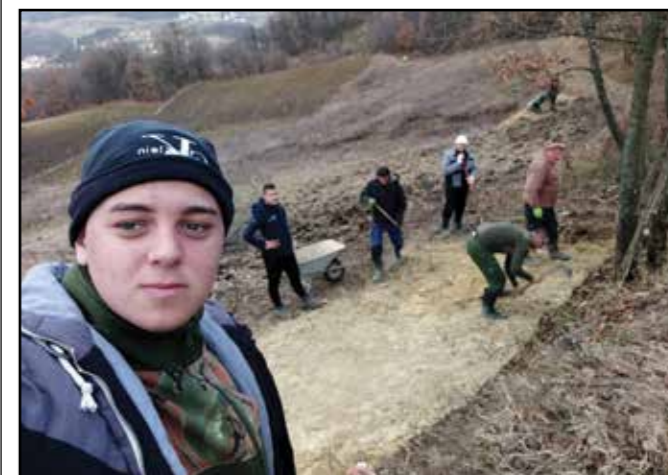

(lovovoda), Nijaz, Rizvo, Juka, Mujo, Rešo, Elver i Almir, akciji je se odazvao i šumar Besim. Za novčana i materijalna sredstva se pobrinuo Jukić Mevludin sa rođacima i prijateljima. U narednom periodu je planirana je izgradnja lovačkog grila s nadstrešnicom., koja će poslužiti za lovačku besjedu uz vatru i roštilj.

U konačnici u svakom momentu članovi LD „HMC” Sapna spremno, odgovorno, organizovano i samoorganizovano ispunjavaju svoje obaveze koje iziskuje lovni sport.

A.O.

Lovačko društvo „Tuzla” Tuzla

Uređenje lovišta, lovačke kuće i prihrana

Sredinom marta članovi Sekcije „Obodnica-Dragnja” uživali su u proljetnom druženju i aktivnostima na čišćenju lovišta, renoviranju lovačke kuće „Stublići” i prihrani divljači. U iznošenju kukuruza i soli prednjačio je Nermin Djedović, a u prvo pomenutim radovima učestvovali su lovci na fotografiji:

Elvis Kovačević, Samir Kasumović, Kenad Kovačević, Nermin Djedović, Fikret Djedović, Samir Sabitović (čuče sa lijeva na desno), Agan Kovačević i Amel Ibrišević (stoje sa lijeva na desno).

Nermin Djedović

DEVET GODINA USPJEŠNOG RADA KOMISIJE ZA OCJENU LOVAČKIH TROFEJA Izložba lovačkih trofeja

Komisija za ocjenu trofeja divljači LD „Tuzla“, zajedno sa UO LD „Tuzla“, organizirala je tradicionalnu manifestaciju, svečanu dodjelu trofeja i medalja lovcima koji su u 2019./2020. lovnoj godini izvršili odstrjel divljači čije je trofeje Komisija ocijenila. U prisustvu članova Komisije i Upravnog odbora, predsjednika UO LD „Tuzla“ Salih Terzića, predavača i članova Savjeta za lovstvo SLD TK, koji su izvršili obuku komisija za ocjenu lovačkih trofeja na nivou TK, Seida Čorbića i Senada Selimbašića, predsjednika UO SLD TK Mensura Alića, gostiju iz LD „Majeвица“ Srebrenik, predsjednika sekcija, lovovođa revira i lovaca koji su imali najviše sreće i uspjeha u odstrjelu divljači, u lovačkom domu „Stara Majeвица“, 11. marta je održana svečanost povratka ocijenjenih trofeja njihovim vlasnicima, dodjela medalja i trofejnih listova.

Svečanost je pratila dobro pripremljena izložba svih ocijenjenih trofeja. Ova manifestacija već postaje tradicija u LD „Tuzla“ s obzirom da se održava treću godinu zaredom a svrha joj je da se osim članova Komisije za ocjenu trofeja i širi krug članova LD „Tuzla“ i lovačka javnost upozna s trofejnom vrijednošću odstrijeljene divljači u lovištu Majeвица kojim gazduje LD „Tuzla“.

Na svečanosti je uručeno 78 trofeja i to: 68 trofeja srneće divljači – rogova srndaća, 4 trofeja divlje svinje – kljove divljeg vepra, 5 trofeja

šakala – lubanja šakala i 1 trofej lisice – lubanja lisice, zajedno s pripadajućim trofejnim listovima i 2 medalje: jedna bronzana za trofej srndaća i jedna zlatna za trofej šakala.

Pored navedenog retroaktivno su uručene medalje za trofeje ocijenjene u ranijem periodu, koje iz opravdanih razloga nisu uručene prilikom ranijih dodjela trofeja. Ovim je upotpunjena

aktivnost ocjene trofeja i dodjele medalja za sve ocijenjene trofeje od početka ocjenjivanja trofeja u LD „Tuzla“, odnosno od lovne 2011./2012.

godine, a radi se o 12 medalja i to 4 zlatne medalje (jedna za kljove divljeg vepra, jedna za lubanju šakala i dvije za lubanju jazavca), 3 srebrene medalje (jedna za lubanju i krzno divlje mačke, jedna za lubanju šakala i jedna za lubanju jazavca) te 5 bronzanih medalja (dvije za kljove divljeg vepra, dvije za rogove srndaća i jedna za lubanju jazavca).

Na svečanosti, lovcima su se obratili upravnik lovišta Majeвица Nikola Kovačević, predsjednik UO Salih Terzić te stručni saradnik za lovstvo i predsjednik Savjeta za lovstvo SLD TK Seid Čorbić, kojom prilikom je istaknut značaj lovne trofejstike i održavanja ovakvih manifestacija. Također, rečeno je da je broj i kvalitet trofeja pokazatelj kvaliteta lovišta i uspješnosti gazdovanja lovištem.

Lovačko društvo „Tuzla“ se može pohvaliti velikim brojem kvalitetnih trofeja, naročito srneće divljači, ipak, relativno je mali broj medalja što

u narednom periodu. Da bi se i dalje popravljala trofejna struktura srndaća potrebno je kod odstrjela ove divljači voditi računa o uzgojnom aspektu odstrjela, naročito početkom lova (prije početka parenja), kako se ne bi dozvolilo da trofejno loši srndaći učestvuju u parenju. Također, mora se voditi računa o tome da se jedan dio kvalitetnih srndaća mora ostaviti da „sazrije“ kako bi se maksimalno iskoristio trofejni potencijal.

Posebne pohvale i zahvalnost je upućena članovima Komisije za ocjenu lovačkih trofeja na čelu sa profesionalnim lovočuvarom LD „Tuzla“, Džaferom Mehanovićem, čiji su članovi Nikola Kovačević, Zoran Meh, Amir Sinanović i Haris Muratović, koja je aktivno, požrtvovano i u kontinuitetu radila proteklih devet godina tako da je u periodu od 2011./12. do 2019./20. lovne godine ukupno ocijenila 501 trofej divljači, od toga 442 trofeja srneće divljači – rogova srndaća, 46 trofeja divlje svinje – kljove divljeg vepra, 6 trofeja šakala – lubanja šakala, 5 trofeja jazavca - lubanja jazavca, 1 trofej divlje mačke - lubanja i krzno divlje mačke i 1 trofej lisice – lubanja lisice.

Poslije dodjele lovačkih trofeja i medalja lovci su nastavili druženje uz lovačke specijalitete i veselu atmosferu.

Ovaj dobar primjer rada Komisije za ocjenu lovačkih trofeja, kao i održavanje izložbi i sličnih manifestacija, treba da slijede i podržavaju i ostala lovačka društva na području Tuzlanskog kantona u cilju popularizacije lovstva i poboljšanja kvaliteta gazdovanja našim lovištima.

Seid Čorbić dipl. ing. Šumarstva

Lovište obogaćeno sa 550 fazana

Poštujući mjere zaštite zbog pandemije Koronavirusa, organizovani po trojica lovaca iz svih 17 sekcija u VI lovnih revira, krajem marta je u pušteno matično jato od 550 fazana u omjeru 1:5 u korist koka. Puštanju je prethodila organizovana akcija čišćenja lovišta od štetočina i lualoca pasa i mačaka.

Selver Pirić

Neke aktivnosti Lovačkog društva „Zelemboj“ Banovići

Iznošenje kamene soli

Sredinom marta LD „Zelemboj“ Banovići je od d.o.o. „Tetrijev“ Srebrenik nabavilo 1000 kg himalajske kamene soli za prehranu divljači. Po lovačkim sekcijama je izvršena podjela soli i ubrzo je iznesena u lovište. Pošto su u tom periodu

bile na snazi restriktivne mjere usljed pandemije Koronavirusa, lovci su izvršavali zadatke u manjim grupama od tri do pet lovaca, dakle poštujući zaštitne mjere propisane od strane nadležnih institucija. Rukovodeći se isključivo Godišnjim planom gazdovanja napravljena su nova solila i hranilišta za divljač, a uporedno su organizovane i akcije čišćenja lovišta od štetočina i predatora. Glavni nosioci ovih aktivnosti su bili lovovođe sekcija, nadajući se da će urađeni posao dati dobre rezultate kada je u pitanju produktivnost i trofejna vrijednost divljači koja obitava na ovim prostorima.

Sekcija „Grad“ gradi visoku čeku u rejonu Tupino brdo

Sekcija „Grad“ je započela proljetnu gradnju visoke čeke u rejonu Tupino brdo. Uprava je donijela odluku o gradnji, dozvolu je dobio je organizator za gradnju visoke čeke Lugavić (Suljo) Nihad, a saglasnost je dala Šumarija Banovići koja odredila i lokaciju. Ovaj funkcionalan lovnotehnički objekt je dio Godišnjeg plana gazdovanja LD „Zelemboj“ Banovići. Lugavić Nihad će sa grupom lovaca, Omerović Ismilom, Šarić Nailom, Dedić dr. Suadom i Omerović Nedimom pripremiti svu gradnju u svojoj radionici pa ga odnijeti i sklopiti čeku na planiranoj lokaciji. Prije nekoliko godina Lugavić Nihad je o svom trošku kupio fazansku divljač i pustio je u lovište Lugavije pa se može reći da je ovaj vrijedni i sposobni lovac pokazao kako treba da radi u lovištu na poboljšanju i opstanku divljači i izgradnji lovnotehničkih objekata.

Humanost rahmetlije Fikre

Prije nekoliko godina lovac LS „Banovići Selo“, rahmetli Kasumović Fikret, spasio je bremenitu srnu koju su gonili psi lutilice pa je pobjegla o obližnji potok. Na dojavu mještana odmah se odazvao Fikret, tadašnji predsjednik LS „Banovići Selo“. Fikret je uspio spasiti srnu a potom ju je posušio i čuvao do dolaska lovočuvara. Briga i njega ju je povratila iz šoka. Lovočuvarska služba je odvezla srnu i pustili je u rejon lovišta Čista njiva. Poslije nekoliko godina sudbima je htjela da na tim istim terenima lovišta rahmetli Fikret odstrijele srndaća. Aferim ti bilo Fićo.

Štete na divljači

U svakom lovačkom društvu su evidentirane štete na divljači koje nastaju usljed krivolova i vremenskih neprilika, a u posljednje vrijeme su učestale štete koje prave štetočine i predatori. Za kratko vrijeme smo zabilježili pet stradanja srnce divljači na širem rejonu lovišta Višnjik, a divljač je stradala od pasa

lutilica. Razlog pojave većeg broja pasa lutilica je najvjerovatnije taj što su u vrijeme Koronavirusa zatvorena izletišta i restorani pa su se psi povukli duboko u lovište, tražeći hranu i nanoseći velike štete srncej divljači. Štete su velike ali bi sigurno bile još veće da lovočuvari i lovci svojim aktivnostima ne vrše redukciju brojnog stanja štetočina i predatora, a posebno pasa lutilica koji se nekontrolisano kreću po lovištima.

Redovna i izborna Skupština

U z poštivanje mjera sigurnosti zbog Koronavirusa, 23. maja, u prostorijama LD „Zelemboj“ Banovići, održana redovna i izborna Skupština LD. Izabrani su novi organi i članovi Skupštine Društva. Za predsjednika je izabran Abdulahović Damir, bivši lovovođa, za zamjenika predsjednika Ikanović Džemo, za sekretara Herić Mihret, za glavnog lovovođu Rahmanović Suad, za predsjednika Disciplinskog suda Brkić Ramiz i za tužioca

Lugavić Šahim. U Nadzorni odbor su izabran: Hadžić Mevudin, Lugavić (Suljo) Nihad i Ikanović Nihad. U Upravni odbor su izabrani: Lačić Adel, Brkić Ramiz, Gutić Mensur, Zorić Ibrahim, Bojić Enver, Hadžić Zaim, Ikanović Džemo, Handalić Mehmed i Hasić Esad. Nakon biranja je konstatovano je da je pred Društvom veoma težak period s obzirom da se nameće sve više obaveza prema lovačkim društvima od strane inspekcijских organa.

Mihret Herić

Sekretar LD „Zelemboj“ Banovići

Neke aktivnosti

Lovačkog društva „Spreča“ Kalesija

Piše: **Damir Huremović**

Prebrojavanje, Katstar, Plan gazdovanja...

Krajem marta lovci LD „Kalesija“, na tri ogledne plohe, obavili su proljetno prebrojavanje divljači, urađen je Katastar lovišta i Godišnji plan gazdovanja i nadležnom Ministarstvu dostavljen u roku. Prethodne godine je primljeno 25 članova pripravnika, tako da sada Društvo ima 782 člana. Sve aktivnosti su usklađene mjerama opreza uslovljenih pandemijom Koronavirusa pa tako i sjednica Skupštine, koja je usvojila Izvjestaj o radu organa LD, Financijski izvještaj i Plan gazdovanje za 2020.-21. Uplaćen je doprinos SLD TK, kao i zakup lovišta resornom Ministarstvu. Usvojen je Operativni kalendar aktivnosti za lovnu 2020.-21. godinu. Sekcijama je distribuirano tri tone kamene soli, a lovci su zgradili i uredili nekoliko lovnotehničkih objekata. Koordiniranim radom sekcije su zasijale kukuruz na više ploha, namjenjen za prihranu divljači. Saradnja članova Predsjedništva, lovovoda i drugih organa je dobra u pogledu obavljanja i unapređenja lovačkih aktivnosti, a ono što je bilo posebno, u vanrednim okolnostima pandemije Koronavirusa, jeste rad Tehničke služba LD sa sekretarom i lovočuvarima, koja je bez prekida opsluživala članove i dostavljala upute sekcijama, kao i svim drugim organima vezanim za lovstvo.

Sekcija „Rainci“

Na osnovu ukazanih potreba lovci Grupe „Meškovički ahababi“ (LS „Rainci“), na lokalitetu Jezera, izgradili su visoku čeku zatvorenog tipa. Glavni nosioci izgradnje su bili Nuhanovic Salmir i Čamdžić Zehrudin, koji je parcelu ustupio bez naknade. Radovi su protekli besprijekorno, u izgradnji su učestvovali svi lovci Grupe, a sve je koštalo oko 600 KM. Kako je istakao Nuhanovic Salmir, pomoćni lovočuvar i aktivan lovac na zaštiti prirode i divljači, za naredni period je planirana izgradnja jos par visokih čeka i hranilica u zoni odgovornosti Grupe „Meškovički ahababi“.

Sekcija „Hrasno“

Poštivanje lovačke etike, prirode i divljači, pravilno i odgovorno gazdovanje lovištem je dužnost svih lovaca, a za primjer je i Grupa „Hrasno 1“ (LS „Hrasno“), na čelu sa Muhić Rasimom. Grupa se istakla u mnogim akcijama u Sekciji, a prvenstveno u izgradnji lovnotehničkih objekata i brigom o divljači. Od zimskog prihranjivanja divljači, izgradnje nekoliko desetina solila, izgradili su i dvije visoke čeke na lokalitetima Zasavaka i Obrtcima. Čeke su postavljene na odgovarajućim mjestima kako bi se ispoštovali svi propisi o bezbjednosti. Doprinos svemu su dali svi lovci Grupe, a svi su zahvalni i kolegama lovcima koji su na privremenom radu u inostranstvu i koji su finansijski podržali izgradnju. Za naredni period, kako je istakao Dropić Eldin, član Grupe, planirana je izgradnja hranilica i solila.

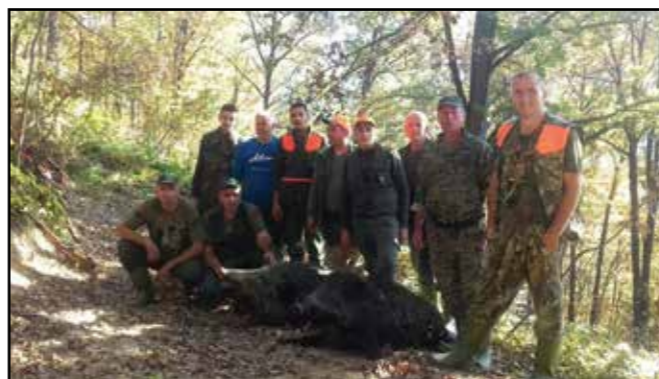
Sekcija „Tojšići“

Grupu „Tojšići“ (LS „Tojšići“), na čijem je čelu Bajrić Fahrudin, svi izuzetno cijene. Izgradili su desetine solila, više hranilica i pojila, a u sklopu prihrane divljači u zimskom periodu, iznjeli su nekoliko stotina kilograma kukuruza i desetine kg kamene soli. Značajne poslove su obavili na pristupnom putu lovačkoj kući i na samom objektu, koji se nalazi na lokalitetu Grabovac. U martu su kultivisali i zasijali parcelu kukuruzom od 3 duluma, koju je ustupio Smajić Đulaga, počasni član Grupe. U narednom periodu, na lokalitetu Stijenski potok, planirali su da izgrade hranilicu za crnu divljač i dvije hranilice za srneću divljač poluautomatskog tipa, kao i 3 čeke za lov crne divljači.

Sekcija „Kalesija“

Članovi Grupe „Jajići“ (LS „Kalesija“), ugledni domaćini i lovci za primjer, u proteklom periodu su izgradili veliki broj lovnotehničkih objekata uzgojnog karaktera u zoni njihove odgovornosti. Takođe, zasijali su kukuruz na

površini od 6 duluma. Parcelu za sjetvu je ustupio Selmanović Redžo, a kultivisanje i zasijavanje je obavio Selmanović Jusuf Juka. Nije se stalo pa realizuju projekt renoviranja lovačke kuće u Jajićima. Planirano je da se uradi oblaganje kuće stiroporom kao i navlačenje fasade, izgradnja terase i uređenje spavaonice s pratećim enterijerom. Za realizaciju ovog građevinskog projekta povjerenje je ukazano Hamzić Ševalu. Doprinos realizaciji projekta je dala je Sekcija „Kalesija“ i Grupa „Jajići“, a posebno se istakao Selmanović Bego, doniravši 5500 KM. Takođe, treba istaći i lovce grupa „Miljanovci“ i „Kalesija“, članove LS „Kalesija“, koji su zasijali oko 7 duluma kukuruza za prihranu divljači.

Sekcija „Seljublje“

Grupa „Seljublje“ (LS „Seljublje“) ima 45 članova, na čelu sa Mujkanović Dževadom. Sekretar je Smajić Ferid a lovovoda je Smajić Emir. Ne samo da je brojna, Grupa je i

jedna od najorganizovanijih u LD. Kao takva prednjači u izgradnji lovnotehničkih objekata. Na padinama Majevice su izgradili tri visoke čeke, desetine hranilica i solila. Planirano je da urade nova solila i još visokih čeka. Na lokalitetu Repušina su izgradili poluautomatsku hranilicu. Na lokalitetu Stolica su započeli izgradnju nadstrešnice te jednu na Njivicama. Planiraju izgradnju još dvije nadstrešnice na Mujaševcu i Dugoj njivi. U sklopu prihrane divljači iznijeli su više stotina kg kukuruza i kamene soli. Kako nam istakao lovovoda Emir, Grupa ima graničnu liniju sa lovačkim društvima iz Tuzle, Lopara i Sapne, sa kojima imaju dobre komšijske odnose.

Vuk s Majevice

Isati o drugima je teško i odgovorno, recimo kako sveobuhvatno a ukratko opisati nekog ko je primjer drugima. Takav je naš Šabanović Alija, član Grupe i Sekcije „Kalesija“. Aljo je vrsni planinar, lovac, poznavalac hladnog oružja i poštovalac i ljubitelj prirode. Trenutno je na privremenom radu u Švicarskoj, a obišao je mnoge svjetske destinacije loveći od Afrike do Jeruselema. Lovio je i na švicarkim Alpama, ali mu je najdraže lovovanje na obroncima Majevice. Veliku udaljenost od rodnog kraja nadoknađivao je boravkom na planinama Evrope. Dolazio je loviti kad god je imao priliku, nerijetko prelazeći i po par hiljada kilometara da bi proveo dan u lovu. Osim što je pasionirani lovac, Aljo je ljubitelj streljaštva i član je streljačke sekcije u Švicarskoj, a hobi mu je i izrada lukova, u čemu je dosegao zavidan nivo. Izrađuje ih na što tradicionalniji način. Traperska kapa na glavi, revolver na opasaču i stara orožuaša sačmarica, prepoznatljiv su dio njegovog lovačkog imidža. Majevice u svojoj nepredvidivosti ima dosta nepristupačnih klanaca, a Aljo ih je prošao sve. Dobitnik je lovačkih priznanja koja je zasluženio dobio za doprinos u razvoju kalesijskog lovstva, podržao je sve projekte na izgradnji lovnotehničkih objekata u Grupi.

Svečana Skupština povodom 25 godina Društva

U povodu 25 godina postojanja i uspješnog rada LD „Vjetrenik-Šibošnica“ Čelić, 26. februara, u prostorijama restorana „Mont“ u Čeliću, održana je svečana Skupština LD. Skupštinu je otvorio Mehanović Faruk, predsjednik Društva, koji je pozdravio prisutne, zahvalio im se na odazivu i čestitao im jubilej. Predsjednik je posebno pozdravio načelnika Općine Čelić, predstavnike Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede TK, SLD TK, lovačkih društava iz Kladnja, Kalesije, Tuzle, Sapne, Srebrenika i Lopara, kao i počasne članove LD. U svom obraćanju, predsjednik Mehanović se ukratko osvrnuo na bitnosti iz historijata Društva, istaknuvši „da je u proteklih 25 godina postojanja i rada LD „Vjetrenik-Šibošnica“ Čelić, koje ima 283 člana organizovanih u šest sekcija i čije je lovište na 13599 ha, postiglo značajne rezultate na razvoju i unapređenju lovstva kroz obnovu, uzgoj, zaštitu i unos divljači, zaštitu prirode, obnovu i izgradnju lovnouzojnih i lovnotehničkih objekata, razvijanje drugarstva, lovačke etike i ustroj lovačke organizacije u skladu sa Zakonom o lovstvu i podzakonskim aktima koji regulišu oblast lovstva“.

Potom je predsjednik uručio priznanja (zahvalnice i diplome) a Šarac Samid, pomoćnik ministra za poljoprivredu i

veterinarstvo u vladi TK, odlikovanja najzaslužnijim članovima LD, kao i plaketu Mrkaljević Muhamedu, uglednom privredniku iz Čelića i najvećem donatoru Društva.

Zahvalnica: Kahrimanović Zekerija, Čirić Edin, Bešić Fuad, Glibanović Nihad, Zeherović Jasmin, Livadić Enver, Smajić Emir, Muharemović Emir, Smajlović Elvir, Bešić Muhamed, Mešković Samir, Bašić Hasan, Bošnjaković Miralem, Kurtić Nermin, Sukanović Emir i Bašić Zijad.

Diploma: Gačević Asmir, Kevrić Fuad, Livadić Fahrudin, Drljić Izudin, Lišić Ahmet, Sarajlić Dževat, Husejnagić Kasim, Smajlović Edin, Imširović Muhamed, Marojević Adam, Bašić Elvir, Bašić Juko i Kurtić Miral.

Lovačka bronzana značka: Ahmetović Mehmed, Šadić Muriz, Bešić Mensur, Mešić Senad, Salkić Ahmet, Hadžić Atif, Livadić Jusuf, Rikić Cvijan i Mujkić Salih.

Lovačka srebrna značka: Salkić Nusret i Latifović Senahid.

Lovačka zlatna značka: Imširović Mirzet

Lovačka plaketa: Mrkaljević Muhamed

Obilježavanje jubileja Društva je nastavljeno uz zajedničku večeru, uz pjesmu i muziku.

Hazim Mujkić

Lovačko društvo „Vjetrenik-Šibošnica“ Čelić

Tradicionalni lov

Upravni odbor LD „Vjetrenik-Šibošnica“ Čelić krajem prošle godine je organizovao tradicionalni lov na divlju svinju na terenima sekcija „Humci“ i „Šibošnica“. Učestvovalo je oko 180 lovaca, među kojima i gosti iz Tuzle, Srebrenika, Brčkog, Bijeljine i Lopara. Zbornom mjesto je bilo na igralištu u zaseoku Kulice, MZ Drijenča. Učesnike je pozdravio Mehanović Faruk, predsjednik Društva, koji se zahvalio na odzivu i zaželio svima dobar pogled i nezaboravan lov. Potom, lovovođa Društva je ukratko objasnio šta se toga dana lovi, način lova, organizaciju postavljanja na čeke i pravce pogona. Završetak lova je planiran u 13 sati, uz okupljanje na istom zbornom mjestu, što su učesnici lova ispoštovali. Lov je protekao u najboljem redu i krajnje drugarski. Mnogi lovci su vidjeli zavidan broj crne divljači a neki su bili i strijelci pa je ukupan dojam izuzetno povoljan. Ispoštovan je i bezbjednosni aspekt. Po završetku lova, druženje se nastavilo u sali MZ Drijenča. U ime gostiju, na pozivu za lov se zahvalio Konjić Irfan iz Tuzle i poželio da se ovakvi lovovi i druženja organizuju i dalje i puno šire jer lovci ne znaju za granice kada su u pitanju lovačka

druženja i sklapanje prijateljstava. Lovački ručak i besjeda su trajali do večernjih sati sa željom da se opet i ubrzo družimo.

Hazim Mujkić

Srna (*Capreolus capreolus*) je papkar preživač, elegantna, manjih dimenzija. Mužjaka nazivamo srndać (srnjak), ženku srna, a mlado lane. Osjetila su joj dobro razvijena, pogotovo sluh i njuh, vid je astigmatičan. Na skočnim zglobovima nalaze se mirisne žlijezde. Mužjaci nose rogove, a kod stare i jalove ženke također se mogu pojaviti kržljavi roščići. Rogovi su od koštane materije, a mužjak ih odbacuje u jesen nakon čega počinju rasti novi. U proljeće srndać skida svoje novonarasle rogove koji su u to vrijeme pokriveni kožicom s dlakama, tzv. bastom, istodobno označavajući svoj teren. Zimi, srneća se divljač skuplja u stada, a u ožujku se stada razdvajaju. Ženke su neznatno manje i lakše od mužjaka (5-10 %). Srna je manja i lakša od jelena lopatara, visoka je u grebenu oko 75 cm, dugačka je 130-140 cm, a rep joj je dugačak do 5 cm. Težina zrelih mužjaka je od 20 do 30 kg, a ženke od 17 do 25 kg. Srneća je divljač viša u stražnjem dijelu tijela nego u prednjem, što govori da je građena za skokove, a ne za trčanje. Lako preskače grmlje, šikaru, visoku travu i slično, ali ne može dugo trčati. Krzno srne prilagođava se vremenskim uvjetima te varira. Ljetna boja dlake je crvenkasto smeđa, na stražnjici srne imaju oznaku od žučkasto bijele dlake srcolika oblika, a srnjaci ovalnog oblika. Zimska dlaka je siva ili sivo smeđa, a bijele oznake na stražnjici znatno su veće i istog oblika kao i ljeti. Nazivamo ih ogledalo. Lane ima kestenjavo smeđu boju s bijelim pjegama koje zadrži do jesenskog linjanja. Životni vijek srneće divljači je do 15-ak godina. Visoka stopa smrtnosti kod srneće divljači je brzo nakon lanjenja i tokom prve zime.

Stanište

Srneća divljač je široko rasprostranjena u cijeloj BiH, nešto brojnija u gorskim i kontinentalnim predjelima. Uz divlju svinju, srna je naša najraširenija lovna divljač. Stanište srneće divljači su bjelogorične i miješane šume, šumarci i proplanci. Prilagodljiva je pa se može naći i u poljima, ponekad i posve blizu naselja i uz ceste. Vjerna je staništu i ne migrira. Srneća je divljač jako izbirljiva u hrani, naglasak je na brstu mladica, grmlja i trava te na šumskim plodovima. Kao preživač, hrani se isključivo biljkama. Većinom živi samotnjačkim životom.

preživa. Srneća divljač zna činiti štetu na usjevima i mladima drveća. Lanad često stradava od poljoprivredne mehanizacije, a odrasle jedinke u prometu. Srneća divljač ima dosta prirodnih neprijatelja: vuk, medvjed i neke ptice grabežljivice. Neprijatelji lanadi su i lisica i divlja svinja. Posebni neprijatelji srneće divljači su psi skitnice, koji je nemilosrdno proganjaju, često s kobnim posljedicama.

Plan gospodarenja

Planiranje uzgoja srneće divljači je temelj gospodarenja lovištem. Ono se zasniva na matičnom brojnom stanju koje se utvrđuje prebrojavanjem srneće divljači svake godine, uz sveobuhvatne i stručne pripreme. Vrlo bitan element je i bonitet lovišta, koji je određen na temelju mogućnosti lovišta u odnosu na životne zahtjeve određene vrste divljači i koji predstavlja kvalitetu lovišta, odnosno staništa divljači. Njega obično prati određeni koeficijent prirasta. Na temelju utvrđenog boniteta i površine izražava se kapacitet lovišta za svaku vrstu divljači. To je optimalan broj divljači koja na tom prostoru ima sve potrebne uvjete za razvoj i reprodukciju. Pod pojmom matično stanje podrazumijeva se zapravo matični fond, odnosno broj divljači koja svake godine preostane poslije lova i svih zimskih gubitaka, a koji utvrđujemo proljetnim prebrojavanjem. U uzgojnim planiranjima, za matični fond uzima se ono brojno stanje koje se ustanovljava početkom marta i to je temelj daljnjeg prirasta

s kojim se računa u budućnosti. Elementi matičnog fonda su brojnost, starosna i spolna struktura. Ti elementi trebaju biti što približniji utvrđenom kapacitetu lovišta. Matični fond se utvrđuje svake godine brojenjem i to je osnova za bilo kakva planiranja. Divljač se treba brojiti nakon solidnih priprema, savjesno i odgovorno. Odnos spolova u lovištima srneće divljači dugo je vremena pogrešno shvaćan i nedovoljno vrednovan. Zato treba razjasniti što znači međusobni odnos spolova srneće

divljači u planiranju uzgojnih mjera. Znanost je dokazala da na svijet dolazi skoro isti broj muške i ženske lanadi. Moguća su odstupanja zbog nepovoljnih vanjskih uticaja, ali se za praktične potrebe planiranja uzima podjednak broj muške i ženske lanadi koja dolazi na svijet. Pitanje koje se nameće u vezi s optimalnim odnosom spolova je koliko srna opari jedan srndać tokom razdoblja parenja. Kako je srneća divljač poligamna vrsta, na jednog srndaća otpada više srna i on je, u načelu, sposoban opariti do pet srna. Dakle onoliko srna koliko ih tokom razdoblja parenja može promijeniti, jer u isto vrijeme pari samo jednu srnu. U prirodnim uvjetima gdje ima više srndaća, iako je normalno da jedan srndać opari više srna, logično je da slabiji srnjaci ne sudjeluju u parenju. Temelj prirodnog odabira

i eliminiranja iz razmnožavanja slabijih jedinki je u tome, što u razmnožavanju sudjeluju najsnažniji mužjaci u populaciji. Podjednak odnos spolova ili umjereni višak srndaća u populaciji posve je prirodan i parenje se u tim uvjetima obavlja prirodno. Odgovarajući odnos spolova je vrlo bitan s uzgojnog stanovišta, jer se samo uz prirodan odnos spolova mogu očekivati dobri rezultati lova. Zato je potrebno prihvatiti ono što stručnjaci ističu, da je neodgovarajući odnos spolova, tj. višak srna, izravan uzrok što u lovištu nema odgovarajući broj trofejnih srndaća. Treba, dakle, raščistiti sa zastarjelim shvaćanjem i prihvatiti stručna saznanja da je odgovarajući odnos spolova srneće divljači u lovištu temeljni uvjet uzgoja srneće divljači pa tako i uvjet za lov jakih trofejnih srndaća.

Lov srndaća

Prema Zakonu o lovstvu i njemu pripadajućim podzakonskim aktima, za odstrjel srneće divljači se koriste puške s užlijebljenim cijevima. Najmanja dopuštena kinetička energija zrna na 100 m je 1000 J (džula), a najmanja težina zrna iznosi 3,2 grama. Najveća dopuštena daljina gađanja je 150 m. Srneća divljač je popularna lovna divljač radi mesa i trofeja rogovlja. Srndaći se love dočekom, vabljenjem i šuljanjem. Ovisno od biotopa razlikuje se i trofejna vrijednost naših srndaća, koja prosječno iznosi oko 300 g težine. U dobrim lovištima ta se trofejna snaga može povisiti i na primjerke s 450-500 g. Srndać se najčešće lovi dočekom na livadama na koje pred večer ili u rano jutro dolazi na pašu. Lovimo ga i šuljanjem za pogodna vremena. U vrijeme parenja, tj. krajem jula i početkom avgusta, srndać se lovi vabljenjem (vapcima), oponašajući zov srne. Srne i lanad lovimo dočekom i šuljanjem, a kako se lov na njih odvija u jesen i zimi, to je šuljanje najčešći način lovljenja, pri čemu se koriste i tragovi na snijegu, ako ga ima. Često srna zna izaći na rub livade, a za to je vrijeme srndać u šumi, boji se izaći iz zaklona. Lov često zna potrajati i čitav dan jer srneća divljač često jede te nemali broj puta srndać ili srna prelaze iz šumarka u šumarak po najvećim vrućinama, i u podne. Nakon kiše je dobar lov, divljač tada izlazi na rub šume ili zaklonjene livade i ostaje tamo sve dok kapi s lišća ne padnu na tlo.

Lov dočekom

To je pojedinačan način lova kod kojeg lovac s određenog mjesta, stajališta, ima pogodne uvjete za odstrjel. Čekanjem se lovi na mjestima gdje divljač izlazi radi prehrane, ili na premetima, putevima, preletima. Ovim načinom lova mogu se loviti jeleni, srne, divokoze, medvjedi, divlje svinje, lisice, patke, guske, golubovi, šljuke... Za čeke se biraju pogodna mjesta gdje divljač obično izlazi, odnosno prelazi ili prelijeće. Čeke mogu biti posebno uređene na zemlji ili visoko iznad zemlje. Ovakvim se načinom može dobro pratiti divljač koju lovimo i ustanoviti je li ili nije za odstrjel. Prije svega nužno je poznavati svakog

srndaća „ponaasob“, a to se može postići tek nakon dugih mjeseci praćenja. Uz to se mora znati vrednovati svako od tih grla te prepoznati slaba ili bolesna srndaća. To je težak zadatak pošto se zna da stupanj razvoja rogova nije nužno povezan s genetskim potencijalom mladog srndaća, niti ima veze s njegovom starošću, već može varirati iz godine u godinu zbog cijelog niza vanjskih uzročnika. Mladi srndać ne samo da dobro čuje i razlikuje mirise, nego je sposoban uočiti i najmanji pokret na velikoj udaljenosti. Bit ovakvog lova je tiho prelaženje lovačkih staza i šumskih puteljaka. Lovac pritom često zastajkuje i „pokriva“ se biljem i raslinjem da bi, s pomoću dvogleda, promotrio okolinu. U potrazi je za pogodnim dijelovima okoliša: livade, rubovi šume koji su okruženi poljima, mlado rastinje... Osim toga lovac mora paziti da se kreće uz vjetar, koristeći što više može konfiguraciju tla i raslinje ne bi li prikrio svoju prisutnost. Na najmanji znak uznemirenosti srndaća, lovac mora neko vrijeme ostati nepokretan kako bi se srndać ponovno opustio. Lovac ne smije nastaviti s potragom za srndaćem koji je naglo uzdigao glavu te jednako tako brzo uronio natrag glavom u raslinje, jer je riječ o lukavstvu mladog srndaća. Praviti će se da mirno pase, ali će ispod oka pažljivo promatrati okolinu. Lovac će nastaviti potragu tek kad je siguran da divljač više nije na oprezu. Preporučuje se odjeća neutralnih tonova koja omogućava diskretno kretanje kroz gusto raslinje. Tome pogoduju samo pojedini materijali (vuna, samt). Nepromoćive jakne jako šušte u dodiru s trnjem te se zato ne preporučuju. Što se tiče obuće, najbolje su cipele s mekanom gumenom potplatom koje lovcu omogućuju osjetiti konfiguraciju terena te eventualne grančice koje se nađu na putu. Odstrjel odabrane divljači se vrši s umjerene udaljenosti, s manje od 150 metara. Lov srndaća metodom vabljenja se primjenjuje uglavnom u vrijeme parenja. Na našim prostorima parenje srneće divljači obično počinje sredinom jula, a završava sredinom avgusta, što znači da je priroda lovcima podarila približno mjesec dana uživanja u ovoj izazovnoj metodi lova. Za lov vabljenjem jako je bitno dobro poznavati teren. Ako znamo da se na nekom području nalazi divljač koju namjeravamo odstrijeliti – srnjaci su obično vjerni svom staništu i rijetko migriraju, osim u razdoblju parenja u potrazi za novim teritorijem – treba na vrijeme pronaći prava mjesta za vabljenje divljači. Starija grla su obično jako osjetljiva, pa i pri najmanjem ljudskom mirisu donesenom vjetrom doček može biti uzaludan. Što se vremenskih uvjeta tiče, najboljima za lov su se pokazali sunčani dani bez vjetra.

T.M.

Krvosljednik u lovu na srndaća

Lov na srndaća velik je izazov. Srndać ima jako istančane osjete sluha i mirisa pa veliku ulogu u uspješnu lovu igraju lovčevu iskustvo i taktika nadmudrivanja s ovom plemenitom i plahom divljači. Da bi lovac ostvario siguran pogodak, uz ovo prije navedeno, mora imati stabilan položaj tijela, čvrst oslonac za pušku i mirnu ruku, s tim da su zadovoljeni tehnički preduvjeti (kvalitetna puška, optički ciljnik i upucanost). U protivnom hitac će se svesti na „nagađanje“, s redovito lošim ishodom. Najveća pogreška mladih lovaca je gađanje iz „slobodne ruke“, jer je tada položaj puške labilan pa je njezino pomicanje i po pravcu i po visini neizbježno. Idealan stav za siguran pogodak je poluležeći ili ležeći, s tim da puška ne smije biti izravno oslonjena na tvrdu podlogu, jer će zbog vibracije prilikom opaljenja zrno dobiti neželjenu putanju i promašiti cilj. Lovачki ruksak ili komad odjeće odlično će poslužiti kao podloga za pušku.

Potruga za nastrijeljenom divljači

Prema jednome starom etičkom lovačkom pravilu, nakon hica na krupnu divljač, bez obzira na to pala ona na mjestu u vatri ili ne, ne prilazi se odmah ka njoj, nego joj se da vremena da uginu. Lovci kažu, „popuši cigaretu“, pa tek nakon desetak minuta otići provjeriti u kakvu je stanju divljač. Takve situacije nisu nimalo bezazlene, jer se znalo događati da se ranjena krupna divljač pritaji i u određenom trenutku napadne neoprezna lovca i nanese mu opasne ozljede, ponekad i sa smrtnim ishodom. Ako je u trenutku pucnja divljač pogođena a nije pala u vatri, iskusan lovac prati ponašanje i položaj tijela pogođene divljači i skoro precizno može ocijeniti težinu rane i dužinu preživljavanja pogođene divljači. Ako je hitac u predjelu srca, divljač se obično propne na stražnje noge i potrči. Kako pogodak u srce ima dva načina manifestiranja, divljač može pasti nakon 10 m ili otrčati i do 100 m. Ako je srce stisnuto divljač će dobar pogodak nositi i do 100 m, a ako je srce puno krvi i ako ono usisava krv, divljač

pada na mjestu pogotka, u vatri, ili pada nakon samo nekoliko koraka u pokušaju bijega. Ako je pogodak u vrat, glavu ili gornji dio pluća, divljač pokušava bijeg spuštene glave, a ako je pogodak u rog, onda od nervnog šoka pada na licu mjesta, ali nakon otprilike dvije minute ustaje i bježi kao da se ništa nije dogodilo. Ako je pogodak u pluća ili u grlo, tu obično ostaje svijetla ili pjenasta krv s mjehurićima, i to je znak da treba pričekati nekoliko sati i tek onda krenuti u potragu za ranjenom divljači. Kod pogotka u trbuh divljač se skvrči i bježi s nisko pognutom glavom. Na mjestu ranjavanja obično se nađu komadići crijeva ili želuca te neprobavljena zelenkasta kaša. Tu vrijedi pravilo da se ne ide za ranjenom divljači barem tri sata. Divljač je u trenutku pogotka osjetila bol i šok te instinktivno bježi, i ako je lovac ne prati zaleći će nakon 100-200 m i iskrvariti, što lovcu omogućuje njezin sigurniji pronalazak. Ako je riječ o okrznuću, što se često događa, posebice kod mladih i nervoznih lovaca, onda se na mjestu nastrela može pronaći dosta dlake, komadiće tkiva i kosti te dosta svijetlocrvenkaste krvi. Za lovce je bitno naglasiti: nemojte trčati za ranjenom divljači, jer je tako mnogo divljači izgubljeno, i za lovca i za lovište. Ako divljač osjeti da joj je lovac na tragu, posljednjim će snagama, makar i teško ranjena, otići kilometrima daleko pa će potraga za njom biti vrlo teška i s nezvjesnim ishodom. Ako ove teorijske postavke pokušamo u praksi realizirati, trud će nam biti uzaludan bez dobra psa krvosljednika i bez dobre pripreme za početak traganja. Ako je pravilo da se ni za jednom ranjenom krupnom divljači ne kreće u potragu odmah nakon ranjavanja, onda je lovac „nesretnik“ dužan barem obaviti predradnje za kasniji, sigurniji početak potrage. Dužan je, najprije, obilježiti mjesto odakle je pucao, jer se zna dogoditi da od uzbuđenja poslije ne može prepoznati to mjesto, a onda i obilježiti smjer pucnja i smjer kretanja divljači te nekom maramicom ili vrećicom obvezno obilježiti mjesto ranjavanja divljači. Izvršenjem ovih predradnji stječu se optimalni uvjeti za točnu lokaciju starta psa tragača po krvi i njegova vodiča.

Krvosljednik na tragu

Pronalaženje ranjene divljači je teška ali i plemenita disciplina, koja se mjeri upornošću, pravilnim zapažanjima i savršenom suradnjom vodiča i psa. Pronalaženje ranjene divljači nije samo dobitak za lovca u smislu trofeja i mesa, nego je i velika moralna obveza svakog lovca da ranjenoj divljači samilosnim hicem skрати muke i agoniju ranjavanja. Većina lovaca misli da je svaki lovački pas sposoban pronaći ranjenu divljač, što laički gledano i nije nemoguće, jer mu je ta odlika genetskim kodom ucrtana od nastanka vrste. Međutim, napredak civilizacije pse izvlači iz čopora, razvrstava ih prema potrebama i svojstvima te čak pojedine pasmine specijalizira samo za određene radne discipline. Tako je stvoren i pas krvosljednik, kojem je uža specijalnost pronalaženje visoke, ranjene divljači. Stvaranje kvalitetna i uspješna krvosljednika težak je i dugotrajan proces, i vezan je isključivo za jednog psa i jednog vodiča. Tu ne smije biti ni pogrešaka ni svaštarenja, obuka je stroga i stručna, a krajnji rezultat ovisi o kvaliteti nabavljenog šteneta, stručnosti vodiča i broju sati provedenih u praktičnom radu na terenu. Na „početku karijere“ krvosljednik mora pokazivati urođenu sklonost prema praćenju bilo kakva traga, što iskusnom vodiču daje samo dio mogućnosti za uspješan budući razvoj. Nabavka šteneta od poznatih i priznatih, u praktičnom radu dokazanih roditelja, i to najmanje u četiri generacije, najbolje je jamstvo kvalitete i urođenih svojstava. S dresurom krvosljednika valja početi što prije, poradi buđenja lovačke strasti za određenom vrstom divljači i sticanja iskustva u određenim zadacima. Danas u svijetu pasa poznajemo samo dvije priznate pasmine krvosljednika, obje iz Njemačke: bavarskog i hanoverskog krvosljednika. To su snažni, pouzdani, neustrašivi, pametni, osjetljivi, vjerni i uporni psi, ali s napretkom kinologije došlo se do spoznaje da svaki lovački pas, pod uvjetom da potječe od radnih roditelja i uz pravodobnu i kvalitetnu obuku, može polučiti vrhunske rezultate na tragu ranjene visoke divljači. Preporučuje se da lovac sam dresira svog psa za rad na krvnom tragu, jer se i u praksi pokazalo da krvosljednik korektno radi samo s vodičem koji ga je učio ovoj disciplini. Zakon o lovstvu Federacije BiH propisao je obvezu da svaka lovačka udruga koja u svom lovištu gospodari visokom divljači mora imati najmanje jednog certificiranog krvosljednika za ovu vrstu lova.

Teško je „stvoriti“ krvosljednika

Lovačka etika nalaže svakom lovcu da savjesno i istrajno traga za ranjenom divljači. Bez obzira na upornost lovca, često ranjena divljač ostaje skrivena u šumi da, mučeći se, dočeka smrt. Ranjena, ona ostavlja krvavi trag, i dok je trag svjež uspješno ga može slijediti svaki dobar lovački pas. Međutim, poslije 12-72 sata, to uspješno mogu samo psi krvosljednici, i to po svim vremenskim uslovima. Njihovoj upornosti, sposobnosti i snazi neće nauditi ni snijeg, kiša, blato i sl. Naravno, sve ovo se podrazumijeva tek ako je pas prethodno dobro naučen. Da bi krvosljednik bio dobar lovački pomoćnik i iskoristio svoje genetske predispozicije, sam lovac mora biti vješt u poznavanju tragova, običaja divljači i njihovog ponašanja na hitac i rane. Sve

genetske i individualne odlike psa bit će zatomljene ako njima čovjek ne pristupi s nježnošću, strpljenjem i upornošću. Ovo, naravno, važi za sve pse, ali je ovdje važno posebno istaći jer se smatra da su krvosljednici najosjetljivija rasa lovačkih pasa, koja reaguje na najmanju promjenu raspoloženja gospodara. Sila se isključuje prilikom obuke, a oštar i strog glas su dovoljna kazna za ove beskrajno osjetljive, pametne i vjerne životinje. Ono što su još po nečemu posebni jeste sposobnost razlikovanja individualnog mirisa divljači. Izvanredan njih je u tijesnoj vezi sa genetskom sklonošću ka praćenju traga i sposobnost da samostalno nađu ranjenu divljač i izgubljeni trag. U svemu ovome i jeste njihova svrha pa se eventualne individualne greške ne tolerišu, odnosno pri uzgoju i obuci se trebaju isključiti psi koji prelaze s traga na trag. Sve pomenute genetske predispozicije kroz urođenu volju za gonjenjem, izdržljivost, sposobnost i upornost praćenja i hvatanja kod zaustavljanja divljači, mogu se razviti vježbanjem i obukama psa koje su često bila tema u Lovcu. Kvalitetan krvosljednik je „stvara“ najmanje tri godine. Pored svakodnevnih treninga, godišnje je potrebno najmanje 30 teških praktičnih treninga na visoku divljač, što na umjetnom, što na prirodnom tragu, a to je moguće samo na terenima gdje je velik broj visoke divljači. Međunarodna kinološka federacija (FCI), vodeći računa o svojstvima pojedinih pasmina pasa i njihovoj radnoj upotrebi, donijela je pravilnike o radu tih pasmina, pa danas u svojim kinološkim savezima imamo i pravilnik o radu pasa krvosljednika po kojem možemo organizirati ispite toga tipa i mjerodavno certificirati pojedina grla kao pse tragače po krvi s položenim radnim ispitom.

Krvosljednici

Svi Liam (koji se vode na uzici) goniči i krvosljednici potiču od izvornih lovnih pasa-brakova, za koje se zna da su imali vrlo fin nos za praćenje mirisa i traga po zemlji, da su pouzdani u traganju, imaju jaku volju da slijede trag i rado se glasaju na tragu. Samo najpouzdaniji i najuporniji brakovi su izabrani za upotrebu kao krvosljednici za traženje ranjene divljači. Od ovih najposlušniji i najsmireniji brakovi, Liam goniči (koji rade samo na prirodnom, hladnom tragu) i krvosljednici (zv. „iskvareni Liam goniči“ koji rade na tragu ranjene divljači), upotrebljavani su za kasniji uzgoj. Još u staroj Grčkoj (250. g. n. e) se spominje keltski pas (canis bracco segusius). Ovaj pas čini osnov historijskog korijena zapadnoevropskog lovačkog psa. I u lovačkim zakonima za vrijeme Karla Velikog (768.-814.) se navode psi koji na „povodniku drže trag“. Opis njihovog rada se može pročitati i epskom djelu Tristan i Izolda iz 1210. godine, a iz 1338. godine potiče Drajlihenhajnski šumski zakon koji precizira kako lovac treba da upotrijebi psa ako u lovu rani jelena. U Lovačkoj knjizi Gastona Phoebusa iz 1387. godine, data je slika i tekstualni opis psa iz kojeg se vidi da je pas tragač divljači i vodič pasa. Početkom 1800. godine u Hanoveru su ukrstili obje rase-vodiča i krvosljednika. Tako je nastao vodič-krvosljednik. Imao je dobar njuh ali je bio i suviše težak da bi mogao uspješno pratiti ranjenog jelena. Zato su ga ukrstili sa crvenim goničem (heidebracke). Tako je nastala nova vrsta: hanoverski krvosljednik. Bavarski brdski pas-krvosljednik

potiče od crvenog lovačkog psa (canis bracco intermedius). I o njegovom razvoju postoje mnogi pisani tragovi, a za ovu vrstu je najznačajnija 1883. godina kada je bavarski baron ukrstio svoje brdske pse sa hanoverskim krvosljednikom i dobio novu vrstu: bavarski brdski krvosljednik.

Hanoverski krvosljednik (Hannoverscher Schweisshund)

Prvi standard rase utvrđen 17. VI 1894. Grupa VI FCI (Goniči tragači po krvi i srodne pasmine). Snažni mišići i kosti; gibak; odnos tijela i udova uravnotežen; pouzdan, neustrašiv, pametan, vjeran, uporan, osjetljiv, samopouzdan, poslušan;

izvanredan njuh; rado se glasa na tragu; dlaka kratka, gusta, gruba do oštra; boja svijetla do tamnojelenje crvena, manje ili više izražene tigraste pruge; veličina 50-55 cm za mužjake, 48-53 cm za ženke.

Bavarski brdski krvosljednik (Bayerischer Gebirgsschweisshund)

Prvi standard rase utvrđen 29. V 1883. Grupa VI FCI (Goniči tragači po krvi i srodne pasmine). Usklađen pas, laganije građe, pokretljiv, razvijenih mišića i snažnih kostiju; srednje veličine;

tijelo malo duže nego što je visina; malo viši u stražnjem dijelu, ne baš dugačke noge; miran i uravnotežen, odan gospodaru a suzdržan prema strancima, stabilan, samopouzdan, nestrashiv, poslušan, nije plah niti agresivan; izvanredan njuh; rado se

glasa na tragu; dlaka gusta, priliježuća, umjereno oštra s malo sjaja; boja tamnojelenja, jelenje crvena, crvenkasto-smeđa, boja paleža, blijeda jelenja do blijede nijanse (tzv. boja biskvita), crvenkasto-siva kao zimska dlaka jelena ili prošarana prugama ili prošarana crnom dlakom; veličina 47-52 cm za mužjake, 44-48 cm za ženke.

Z.B.P.

Velike štete na srnećoj divljači

Najveće stradanje srneće divljači izazivaju psi lutalice

U lovištima Tuzlanskog kantona, svakog proljeća smo svjedoci strašnih prizora ubijenih i raskomadanih tijela visoko bremenitih srna u čijim tijelima se pronađu najčešće dva a nerijetko i tri nerođena laneta. Mnogi su faktori koji dovode do stradanja srneće divljači a najčešći su psi lutalice, saobraćaj, bolesti i krivolov. Ima tu i drugih faktora ali su manje važni pa se svrstavaju kao ostali.

U Lovачkom društvu „Tuzla“, posljednjih nekoliko godina se pomno bilježe stradanja svih vrsta divljači a naročito srneće koja je i najbrojnija uzgojna vrsta u lovištu. Poslije svake dojave o stradanju srneće divljači neko iz Stručne službe Društva izlazi na lice mjesta, preuzima tijelo stradale divljači, vrši analizu uzroka stradanja, procjenjuje starost jedinke, analizira okolnosti pod kojima je divljač stradala itd. O svemu se sačinjava zapisnik i predaje u sjedište Društva gdje se vodi evidencija. Iako je pronalazjenje i evidentiranje slučajeva stradanja srneće divljači u ovom LD prilično ažurno pretpostavlja se da se otkrije i evidentira tek 50% od ukupno stradale divljači. Naročito je teško otkriti slučajeve krivolova i lovokrađe.

Vrlo često uzrok stradanja nije samo jedan faktor nego je to kombinacija više faktora, primjerice psi lutalice natjeraju divljač da istrči na cestu gdje strada od vozila, ili divljač koja je iznurena dugotrajnim prolivom ili prisustvom nosnog ili kožnog štrka postane žrtvom pasa lutalica. Kroz lovište Majejica kojim gazduje LD „Tuzla“ prolazi nekoliko vrlo frekventnih saobraćajnica, na kojima se često divljač strada. Slična je situacija i u drugim lovištima TK.

Lovcima, ljubiteljima prirode, korisnicima lovišta, naročito teško pada stradanje srna u vrijeme visoke bremenitosti. Zdrava, kondiciono spremna srneća divljač, osim u ovom periodu je vrlo teško uhvatljiva za pse lutalice, s obzirom da je brža i bolje se kreće po zaraslim i nepristupačnim dijelovima lovišta, međutim kada je srna bremenita teže se kreće, sporije trči, brže se zamara tako da je lutalice lakše sustižu, naročito ako se udruži više lutalica koje nerijetko love organizovano (kao vukovi), uspijevajući da je opkole i izmore kontinuiranim i dugotrajnim gonom.

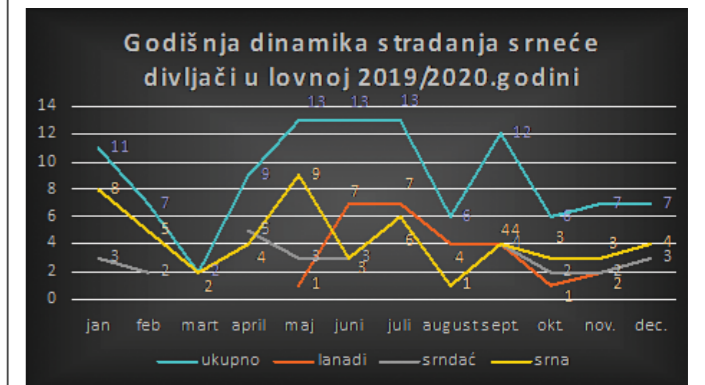
Prema podacima zabilježenim u LD „Tuzla“ u lovnoj 2019./2020. godini stradalo je 106 jedinki srneće divljači. Od ukupnog broja stadalih 42% je mužijaka i 58% ženki. Starosna i spolna struktura stradale srneće divljači je prikazana u tabeli:

Kao što se vidi iz tabele najčešći uzrok stradanja je progon divljači od strane pasa, uglavnom lutalica. Dakle, psi lutalice su najčešće primarni uzrok pogibije divljači u saobraćaju.

Treba napomenuti da se ovdje ne radi samo o lutalicima nego i o lovačkim psima koje neodgovorni lovci puštaju da se nekontrolisano kreću po lovištu u periodu kad je to zabranjeno i štetno za divljač.

Jasno je da psi koji se nekontrolisano kreću po lovištu pricinjavaju najveće štete na srnećoj divljači, stoga je zakonodavac u Zakonu lovstvu obavezao korisnike lovišta da moraju uklanjati pse i mačke koje se nekontrolisano kreću po lovištu (član 22. stav 2. ZOL FBiH: „Korisnik lovišta je dužan uklanjati pse i mačke koji se kreću bez kontrole po lovištu na udaljenosti većoj od 300 m od naseljenih objekata.”).

Prateći godišnju dinamiku stradanja srneće divljači evidentno je da srne (ženke) najviše stradaju u maju, odnosno u periodu kad se lane, dok ukupno srneća divljač najviše strada u periodu maj-juli. Lanad strada najviše u najmlađoj dobi, u periodu juni-juli, a najčešći uzrok je progon pasa lutalica.

Uzrok stradanja	Mladunčad		Podmladak		Mlada		Srednja		Zrela		Ukupno		
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	Σ
Saobraćaj	3	3	6	4	7	5	4	6	2	3	22	21	43
Psi	11	8	2	5	3	7		6		5	16	31	47
Bolest	1		1	2	1	2	1	1		1	4	6	10
Krivolov						1	1				0	2	2
Ostalo	2	1				1					2	2	4
Ukupno	17	12	9	11	11	16	5	14	2	9	44	62	106

Da bi se smanjilo stradanje srneće divljači potrebno je ispunjavati zakonsku obavezu koju ima korisnik lovišta, a to je potpuno uklanjanje pasa i mačaka lualica iz lovišta. Lovci su često pod pritiskom udruženja građana koji se bave zaštitom napuštenih domaćih životinja. Neupućeni lovci ponekad pravdaju svoju neaktivnost ovim pritiscima.

Zakon o lovstvu, kako je već navedeno, obavezuje korisnika lovišta da vrši uklanjanje štetočina a Zakon o zaštiti i dobiti životinja („Sl. glasnik BiH”, broj. 25/2009. i 9/2018.) pojašnjava kada se može sprovesti usmrćivanje životinja:

član 13. Usmrćivanje životinja može se sprovesti ako:

a) je usmrćivanje životinje kičmenjaka potrebno radi održavanja prirodne ravnoteže u lovištu, u skladu sa Zakonom o lovstvu („Službene novine Federacije BiH”, broj: 4/06. i „Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 4/02) i

b) se odvija u okviru mjera za uništavanje štetočina, a na drugi način se ne može spriječiti, tada se usmrćivanje smije izvršiti samo ako to neće prouzrokovati više od nužnih bolova”.

Znači, ova dva zakona nisu u suprotnosti niti lovce sprečavaju da izvrše svoje obaveze. Naravno, uklanjanje štetočina se mora izvršiti na zakonit propisan i transparentan način.

Lovci moraju shvatiti da samo ako svoje aktivnosti na zaštiti divljači provode na zakonit način neće imati problema, a građani i udruženja građana kojima se ne sviđa usmrćivanje

životinja moraju shvatiti i razumjeti koliko velike štete na divljim životinjama prouzrokuju psi i mačke koji se nekontrolisano kreću po lovištu.

Fotografije u prilogu najbolje ilustruju i pojašnjavanju veliku štetu koju srnećoj i drugoj divljači nanose psi lualice u lovištima Tuzlanskog kantona.

Seid Čorbić dipl. ing. šumarstva
Predsjednik Savjeta za lovstvo SLD TK

Kasumović Fikret
(1964. - 2019.)

Lovačko društvo LD „Zelemboj“ Banovići ostalo je bez izuzetno vrijednog i uglednog člana. Naš dragi Fičo je iz tradicionalno lovačke porodice. Obavljao je razne dužnosti u Društvu, od člana uprave, predsjednika i lovovođae Sekcije. Dobitnik je raznih priznanja i odlikovanja, bronzane i srebrne lovačke značke. Upamtimo ga kao čovjeka koji je unaprijedio lovstvo kroz ljubav prema lovu, druženju, prirodi, a iznad svega je bio veliki humanista. Rahmetli Fičo će nedostajati svima u Društvu, a posebno lovcima Sekcije „Banovići Selo“. Neka mu je rahmet duši i da mu Allah podari Džennet.

LD „Zelemboj“ Banovići

Softić Huso
(1954. - 2020.)

Nakon duže bolesti napustio nas je naš Huso, vrijedni, ugledni i skromni lovac, poseban po svom poznavanju kinologije i ljubavi prema lovačkim psima. Ostavio je neizbrisive tragove u Društvu, a posebno u Seciji „Podgorje“. Svima će nam nedostajati njegovo prijateljstvo. Neka mu je rahmet duši i da mu Allah podari Džennet.

LD „Zelemboj“ Banovići

Paloš (Rifet) Sinan
1961. - 2020.

Naš Sinan je bio je istaknuti član LD „Spreča“ Kalesija, LS „Rainci“. Dobitnik je bronzane značke i drugih lovačkih priznanja za razvoj lovstva. Društvo je ostalo bez vrijednog i uzornog člana, koji će nam ostati u trajnom sjećanju. Neka mu je vječni rahmet.

LD „Spreča“ Kalesija

Sinanović Azem
(1937. - 2020.)

Lovačko društvo LD „Tuzla“ je ostalo bez Azema, člana s punih 40 godina lovačkog staža, omiljenog i iskusnog druga i vrsnog lovca. Zbog svoje uzornosti i drugarstva ostao je u trajnom i dragom sjećanju svih nas, a naročito lovcima iz njegove Sekcije „Dobrnja-Mramor“. Neka mu je vječni rahmet.

LD „Tuzla“ Tuzla

SAVEZ LOVAČKIH DRUŠTAVA TUZLANSKOG KANTONA

OPERATIVNI KALENDAR AKTIVNOSTI U LOVIŠTIMA TK ZA LOVNU 2020./2021. GODINU

I UKLANJANJE ŠTETOČINA IZ LOVIŠTA

1. REDUKCIJA BROJNOG STANJA PASA I MAČAKA KOJI SE NEKONTROLISANO KREĆU PO LOVIŠTIMA (LUTALICE)

- maj	3, 10, 17, 24, 31
- juni	7, 14, 21, 28
- juli	5, 12, 19, 26
- avgust	2, 9, 16, 23, 30
- septembar	6, 13, 20, 27

Redukciju brojnosti pasa i mačaka koji se nekontrolisano kreću po lovištima obavezno je obavljati i u sve lovne dane predviđene Operativnim kalendarom aktivnosti.

U slučaju nabavke i vještačkog unosa divljači u lovište, obaveza je da se prethodno izvrši uklanjanje svih pasa i mačaka koji se nekontrolisano kreću po lovištima, i ostalih štetočina i izvan utvrđenih dana, uz odluku lovačkog društva.

Redukciju brojnog stanja pasa i mačaka koji se nekontrolisano kreću po lovištima, vršiti u skladu s članom 13. Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja.

Lovočuvari su obavezni da vrše redukciju brojnosti pasa i mačaka koji se nekontrolisano kreću po lovištima svaki dan, na način kako je to propisano Zakonom.

2. ODSTRJEL LISICA I DIVLJIH MAČAKA

- oktobar	11, 18, 25
- novembar	1, 8, 15, 22, 25, 29
- decembar	6, 13, 20, 27
- januar 2021.	1, 2, 3, 10, 17, 24, 31
- februar 2021.	7, 14

Ove aktivnosti obavljati isključivo nedjeljom. Poslije 5. januara je dozvoljen lov lisica i divljih mačaka bez korištenja lovačkih pasa.

II LOV LOVOSTAJEM ZAŠTIĆENE DIVLJAČI

1. LOV SRNEĆE DIVLJAČI

Na osnovu prijedloga članica Saveza i Savjeta za lovstvo, preporučuje se odstrjel sanitarnog i uzgojnog karaktera:

- juni	13, 14, 27, 28
- juli	4, 5, 18, 19
- avgust	8, 9, 15, 16, 22, 23
- septembar	5, 6, 12, 13

Napomena: Izlaske na smdaće organizovati:

Subotama izlasci za odstrjel: juni 13 i 27, juli 4 i 18, avgust 8, 15, i 22, septembar 5 i 12. Nedjeljama jutarnji izlasci za odstrjel: juni 14 i 28, juli 5 i 19, avgust 9, 16 i 23, septembar 6 i 13. Ulazak u lovište je subotom u 14 sati, izlazak iz lovišta je u nedjelju u 14 sati.

Sanitarno-uzgojni odstrjel srna i lanadi

Lovačka društva, radi postizanja optimalne trofejne vrijednosti i održavanja zdrave populacije srneće divljači, imaju obavezu organizovati sanitarno-uzgojni odstrjel ženki i lanadi srneće divljači u periodu od 1. oktobra 2020. do 31. januara 2021. godine.

2. LOV DIVLJIH SVINJA

- oktobar	11, 18, 25
- novembar	1, 8, 15, 22, 25, 29
- decembar	6, 13, 20, 27
- januar 2021 (vepar i nazime)	1, 2, 3, 10, 17, 24, 31
- februar 2021 (vepar i nazime)	7, 14

Vepra je dozvoljeno odstrjeliti u sve lovne dane tokom godine predviđene Operativnim kalendarom.

Poslije 5. januara je zabranjen lov sa psima bez obzira na vrstu i rasu.

Ovu aktivnost obavljati po grupama od po minimalno 10 lovaca, u koji broj ne ulaze pripravnici i gosti.

U januaru 2021. godine je dozvoljen odstrjel samo vepara i nazimadi (od 5. januara bez lovačkih pasa).

U slučaju odstrjela, grupa je dužna izvršiti uplatu na ime odstrjelne takse, ukoliko ista nije uplaćena akontativno, bez obzira na zdravstveno stanje ulova.

Upozoravaju se lovačka društva da su obavezna izvršiti veterinarski pregled svake ulovljene divlje svinje.

Važna napomena: Kod odstrjela krupne divljači (divlje svinje) upotrebljavati lovačko oružje s užljebljenim cijevima. Izuzetno, pri odstrjelu divlje svinje je dopuštena upotreba jediničnog zrna iz lovačke puške sačmarice, a najveća dopuštena daljina gađanja je 40 metara (Pravilnik o načinu upotrebe lovačkog oružja i naboja, „Službene novine FBiH“, broj 5/08).

3. LOV ZEČEVA

- oktobar	11, 25
- novembar	15, 25

4. LOV FAZANA

- oktobar	11, 18, 25
- novembar	1, 8, 15, 22, 25, 29
- decembar	6, 13, 20, 27
- januar 2021.	1, 2, 3

Lov fazanske divljači mogu planirati lovačka društva koja su u svoja lovišta unijela ovu vrstu divljači, i to u dane kako je navedeno u Operativnom kalendaru aktivnosti. Ovu vrstu divljači loviti isključivo sa odgovarajućim psima.

5. LOV KUNA I VUKOVA

- oktobar	11, 18, 25
- novembar	1, 8, 15, 22, 25, 29
- decembar	6, 13, 20, 27
- januar 2021.	1, 2, 3, 10, 17, 24, 31

Vukove mužjake je dozvoljeno odstrjeliti u sve lovne dane tokom godine, predviđene Operativnim kalendarom. Kune zlatice se ne mogu loviti u oktobru. Objekcije se mogu loviti nedjeljom do 28. februara 2021. godine, prilikom organizovanja akcija odstrjela štetočina.

6. LOV MEDVJEDA

Na utvrđenom uzgojnom području je dozvoljeno vršiti samo ukoliko se od strane nadležnog organa donese program upravljanja mrkim medvjedom na uzgojnom području i ako se ukaže potreba u svrhu komercijalnog lova u Pravilnikom određeno vrijeme, od 1. oktobra do 31. decembra 2020. godine i od 1. marta do 31. marta 2021. godine, a prema planu gazdovanja u LD „Sokolina“ Kladanj, LD „Zelemboj“ Banovići i LD „Toplica“ Živinice, kao i u ostalim lovištima ako se pojave štete od medvjeda, uz obavezu izdavanja lovne dozvole i prijave odstrjela Savezu lovačkih društava TK.

7. LOV TETRIJEDA

Zbog ugroženosti vrste nije planiran lov ove divljači u lovištima na području Saveza lovačkih društava TK.

8. LOV DIVOKOZA

Ukoliko postoje uslovi i potreba, LD „Sokolina“ Kladanj može organizovati lov u periodu od 6. septembra do 27. decembra 2020. godine.

9. LOV DIVLJIH PATAKA, GUSAKA I CRNIH LISKI

Divlje patke loviti u periodu od 6. septembra 2020. do 28. februara 2021. godine, nedjeljom i drugim danima koje odredi korisnik lovišta.

Divlje guske loviti u periodu od 6. septembra 2020. do 31. januara 2021. godine (nedjeljom i drugim danima koje odredi korisnik lovišta), a crnu lisiku loviti od 6. septembra 2020. do 31. januara 2021. godine, samo nedjeljom i to na jezerima Modrac, Sniježnica i drugim manjim vodenim površinama, u skladu sa Zakonom o lovstvu. Preporučuje se lovačkim društvima koja gravitiraju jezeru Modrac da usklade dane lova na ovu vrstu divljači.

Lovačka društva koja nemaju jezera mogu loviti ovu vrstu divljači na rijekama i na drugim vodenim površinama, isključivo nedjeljom i u dane kad se lovi druga niska divljač, uz poštivanje odredaba upotrebe naoružanja na udaljenosti od naselja, u skladu sa Zakonom.

10. LOV PREPELICA I GOLUBOVA GRIVNJAŠA

Lov prepelica i golubova grivnjaša obavljati u periodu od 2. avgusta do 27. decembra 2020. godine.

11. LOV ŠLJUKA

Ovu vrstu divljači može se loviti u periodu od 11. oktobra 2020. do 28. februara 2021. godine.

III NAPOMENA

Lovačka društva su dužna da kod organizacije lova i određivanja visine odstrjelne takse koja je određena cjenovnikom, primjene član 62. Zakona o lovstvu i Cjenovnik odstrjela i korištenja divljači i drugih usluga u lovištu („Službene novine Federacije BiH“, broj 12/09.)

IV UPOZORENJE

1. Upozoravaju se lovačka društva da je, u periodu do 1. aprila do 31. jula 2020. godine i od 5. januara do 31. marta 2021. godine, zabranjeno izvođenje lovnih pasa u lovišta (osim žrtvobanih terena), bez obzira na vrstu, rasu i eventualnu specijalnost.

2. Upozoravaju se sva lovačka društva da se prilikom obavljanja lova striktno pridržavaju zakonskih propisa u pogledu dozvoljenog naoružanja kojim se lovi, kao i obilježja koja nose učesnici lova, a sve u cilju poštivanja zakonskih propisa i izbjegavanja neželjenih posljedica.

3. Sva lovačka društva su obavezna da imaju minimalno jednog lovačkog psa KRVOŠLJEDNIKA, ili drugog psa koji ima položen ispit u praćenju krvnog traga.

4. Sva lovačka društva su obavezna da tokom lovne sezone vode sve propisane evidencije, a naročito evidencije iz kojih se može utvrditi brojnost divljači u lovištima.

5. Operativni kalendar aktivnosti u lovištima Tuzlanskog kantona za lovnu 2020./21. godinu je okviran, a sve članice Saveza su dužne uraditi svoj kalendar aktivnosti za lovnu 2020./21. godinu, a koji ne može izlaziti iz okvira Operativnog kalendara aktivnosti SLD TK. Svi lovni dani navedeni u ovom Operativnom kalendaru ne moraju biti navedeni u lovnim kalendarima lovačkih društava.

6. Sva lovačka društva su obavezna da, kod organizacije lova i gazdovanja lovištima, primjenjuju Zakon o lovstvu i podzakonska akta, ukoliko nisu u suprotnosti s istim, kao i druge zakonske propise koji definišu oblast lovstva ili se tiču oblasti lovstva.

7. U slučaju potrebe, zbog pričinjavanja šteta, lovačka društva mogu donijeti odluku o određivanju dana za progon crne divljači, koja će vremenski biti u skladu s Pravilnikom o vremenu lova lovostajem zaštićene divljači.